

TDK Híradó

2007. február

*Áz Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar
Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanácsok
Tudományos Diákkörének folyóirata*

Városok jogtörténeti szempontból: Eger

A tüzesvas-próba Magyarországon

Magyar történelem centenáriumi léptekkel

Az obstrukció fajtái

Die kurze Geschichte der Moskauer

Lomonossow Universität

Kultúra-rovat: S.O.S Szerelem!

A királynő

Andrea Chénier

Kedves Olvasóink!

Remélem sikerült mindenkinek zökkenőmentesen túlélnie a vizsgaidőszakot, szeretnék egyúttal gratulálni a sikeres vizsgákhoz, valamint üdvözlök mindenkit 2007-ben. Ha az első mondatomban foglaltak megvalósultak, akkor azt hiszem, az első új évi kívánságunk már teljesült is!

Újságunk februári számát tarthatjátok a kezetekben. Ebben a szemeszterben ismét 3 számmal készülünk, tehát a tervek szerint áprilisban jelentkezünk utoljára, azonban idén is megjelenik egy különszámunk, melyet az OTDK-nak, pontosabban az versenyen induló dolgozataink rövid bemutatásának szentelünk,

Pár szót szólnék röviden a tartalomról: visszatért mindkét állandó rovatunk, olvashattok ugyanis Eger városunk történelméről, illetve az idegen nyelvű rovatban egy orországi lány, Nina Babinova cikkét olvashatjátok. Hamarosan ünnepeljük Batthyány Lajos miniszterelnök 200. születésnapját, erről valamint azokról a fontos eseményekről is beszámolunk, melyek évfordulója a 2007-es év, megtudhattok fontos információkat a fiatalokrákra vonatkozó büntetőjogi szabályozás magyarországi fejlődéséről, az obstrukció megjelenéséről a magyar Parlamentben. Ez alkalommal is több cikk került kultúra-rovatunk körébe, két filmet (S.O.S Szerelm!, A királynő) és egy operát (Andrea Chénier) ajánlunk a figyelmetekbe.

Nos, hát olvasásra fel, őszintén remélem, hogy ismételten egy szórakoztató és magas színvonalú újsággal sikerült jelentkezniük, és ismételten jelenzném, ha bárkinek bármilyen ötlete van az újsággal kapcsolatban, azt a tdkhirado@live.com címen szívesen fogadom.

Képešy Imre

Városok jogtörténeti szempontból: Eger

Írta: Elek Péter

Eger – a város nevének hallatán biztosak lehetünk abban, hogy mindenkinek az 1552-es győzelem, a várat védő hősök és Gárdonyi Géza regénye jut először eszébe. Ezután a borok, majd a lankás vidék. Végül feltárul előttünk egy-egy ismerős kép, emlékezetes rendezvény, kellemes kirándulás. De vajon a hosszú útnak, amely alatt a település a békés, vidéki város példaképévé vált, milyen – jogtörténeti szempontból is – jelentős állomásai voltak? Ezeket próbálja csokorba gyűjteni írásunk.

Eger címere

Mielőtt a város történelmével részletesen megismerkednénk, érdemes néhány szót szólni címeréről.

Eger város címere Fenesy György egri püspök (1686-1689) címeréből alakult ki, a vele 1694-ben kötött egyezmény után. A címerben látható két *bástya* között ágaskodó *egyszarvú* (unicornis) a püspök címeréből való.

Az egyszarvú mellső lábai között tartott *pallos* a földesúri pallosjogot jelképezi. Az azon tekergőző *kígyó* az álnokság, a gyűlölködés hit által való legyőzését szimbolizálja. A *csillag és a nap* az éjszakák és a nappalok váltakozását jelképezi. A karmaival az *evangéliumot tartó sas* Szent János apostolra és evangelistára, az Egri Főegyházmegye védőszentjére utal.

A város története

A földrajzi meghatározások elsőként Aszokták kiemelni kedvező elhelyezkedését. Eger a Mátra és a Bükk hegység között folyó Eger patak völgyében, a Bükk nyugati lábánál húzódó dombvidéken fekszik. A

könnyen birtokba vehető és kiválóan védhető terület emberi településre mindig nagyon alkalmas volt. Bizonyítják ezt a felszínre került régészeti leletek, amelyek az őskortól kezdve a történelem valamennyi korszakát képviselik.

A honfoglaló magyarság első nemzedéke a IX. század elején szállta meg Eger területét. Erre utalnak az arab pénzekkel kezelt fegyveres férfisírok a város határában.

Eger létrejötté valójában egybeesik Szt. István állam- és egyházszerző tevékenységével. Első királyunk még 1009 előtt, a szervezett tíz püspökség egyikét itt hozta létre. A XI. századból felszínre került egy kör alakú templom, valamint egy kisebb palota maradványa is. (A régészeti feltárások megerősítik azt a korábbi hagyományt, hogy István az egri székesegyház építését valóban nézhette a tőle északra fekvő, később királyszékeinek nevezett magaslatról.) A település, mint püspöki székhely már a korai középkorban jelentős helyet foglalt el a magyar városok sorában. A környék természeti adottságai, az alföld és a hegyvidék találkozási különböző országrészek közötti gazdasági és kulturális kapcsolat létesítését tette lehetővé.

A tatár csapatok 1241-ben feldúlták a várost. Ekkor pusztult el az a székesegyház is, amelyet István után I. László és III.

Béla is gazdagon megajándékozott. A tatárok elvonulása után Lambert püspök IV. Béla királytól kővár építésére kapott engedélyt. A csaknem teljesen elpusztult Eger így feltámadt és a XIV-XV. században elérte középkori fejlődésének csúcspontját. Ebben az időszakban a város széléig terjeszkedő erdőket nagyrészt kiirtották, s helyükre szőlőt telepítettek, megalapozva ezzel a város fejlett és híres borkultúráját.

Mátyás király uralkodása (1458-1490) újabb fejlődést hozott a település életében. Bekensloer János püspök építette át gótikus stílusban a várbeli püspöki palotát, amely jelenleg is látható. Bakócz Tamás püspökök nevéhez fűződik a várbeli székesegyház késő gótikus átépítésének megkezdése.

A mohácsi vészt követően, a kettős királyság idején a város szinte évente cserélt gazdát, s a török is közeledett. Ez a tény követelte meg a vár megerősítését. 1552 őszén Dobó István várkapitánynak és maroknyi hadinépének sikerült megvédeni a várat, sőt ezáltal Észak-Magyarországot is a terjeszkedő török birodalomtól.

1 552-ben Dobó István és mintegy kétezer fős csapata a várat hősiességgel megvédte, ám az az ostrom alatt teljesen tönkrement, ezért szükségessé vált átépítése. 1553 és az 1596 közötti években kiváló olasz hadmérnökök tervei alapján végbement a belső és a külső vár újjáépítése.

Bár a vár megerősítve, modernizálva készen állt egy újabb ostromra, 1596-ban az

akkori kapitány vezetése alatt álló idegen zsoldosok feladták. Eger kilencvenegy éven át a török birtokában állt. Ennek emlékéül őrzí a XVII. század végén épült karcsú minaret, amely az egykori oszmán világbirodalomban legészakabbra látható ilyen építmény. A török hódoltság időszakában Eger egy több szandzsákot magába foglaló vilajet székhelye lett.

A város 1687 decemberében szabadult fel a török uralom alól. Bár a visszafoglalás nem ostrommal, hanem kiéheztetéssel történt, a város teljesen leromlott. A falakkal körülvett területen az egykori feljegyzések szerint mindössze 413 ház volt lakható, s ezekben is főként visszamaradt török családok laktak.

A török kiűzése után a felszabadított várost a császári kormányzat kincstári birtoknak tekintette. I. Lipót 1688-ban Egert szabad királyi várossá nyilvánította. Ezen állapot 1695-ig tartott, mert a visszatelepülő püspök Fenessy György visszaszerezte az uralkodótól korábbi püspöki városi jogállását.

A Rákóczi-szabadságharc időszakában 1703-tól 1711-ig a város a felszabadult országrész központja volt. II. Rákóczi Ferenc fejedelem többször tartózkodott a település falai között, s itt volt a főhadiszállása. Feltétlenül emlékeztetnünk kell arra, hogy 1705-ben Egerben keltezték, habár nyomda híján nem itt nyomtatták az első magyar hírlapot, a Mercurius Veridicust (magyarul Igazmondó Merkuriuszt). 1709-ben a városban találkozott a vezérlőfejedelem Ukranciewel, I. Péter cár követével.

Eger életében a XVIII. század a virágzás, a fellendülés időszaka. Püspökei, különös tekintettel Barkóczy Ferencre és Eszterházy Károlyra, kialakították Eger ma is látható barokk városképét. A barokk épületek közül leglátványosabb: a líceum, a minorita templom, a kispósti palota, a vármegyeháza, benne Fazola Henrik két gyönyörű kovácsoltvas kapujával. A lakosság száma

ugrásszerűen megnövekedett. Míg 1688-ban csak 1200 fő volt, addig 1787-ben már több mint 17 000 fő. Ekkor létszámát tekintve az ország hatodik városa volt.

Eger életében a XVIII. század azért is fontos, mert Barkóczy, majd nyomdokain Eszterházy püspök a nagyszombati és a bécsi egyetem mintájára Egerben universitast, azaz egyetemet akart kiépíteni. A felsőfokú intézménynek már Egerben voltak előzményei, hisz 1700-ban a II. Rákóczi Ferenc pártján álló Telekessy István püspök papnevelő intézetet hozott létre, 1740-ben Foglár György kanonok jogi iskolát alapított 1754-ben pedig Barkóczy püspök bölcséleti iskolát hozott létre. 1769-ben Egerben Markot Ferenc irányításával megnyílt az ország első orvosi iskolája, amely 1775-ig működött. Sajnos azonban az egri egyetem az uralkodói akarat következtében nem nyílhatott meg. 1946-tól 1948-ig ismét kísérlet történt Egerben egyetem alapítására, de az akkor sem valósulhatott meg.

1804-ben az uralkodó Egert érseki székhellyé emelte, egyidejűleg kivált belőle a kassai és a szatmári püspökség. A reformkor Eger életében is maradandó nyomokat hagyott. Pyrker László János akkori érsek nevéhez fűződik 1828-ban a városban az első magyar nyelvű tanítóképző létrehozása, valamint a neoklasszikus stílusban Hild József által épített bazilika, Magyarország második legnagyobb temploma.

Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc vívmánya, hogy 1854-ben Eger felszabadult az egyház gazdasági hatalma alól, mivel a város megváltotta 50 000 forintért a kilenced és a taksa fizetését. Eger polgári fejlődése más városokétól eltérően azonban 1849 illetve az 1877-es kiegyezés után nem gyorsul meg. Ennek legfőbb oka, hogy nem kapcsolódhatott be a vasúti fővonalba. Egy malom, a dohánygyár és a lemezárugyár képviselte az ipari fejlődést.

A századfordulót követő évtizedekben Egerben az iskolaváros jelleg dominált. Iskolái és más kulturális intézményei miatt magyar Athénnek is nevezték. 1904-ben megnyílt Egerben az önálló kőszínház, megindul a település csatornázása, közművesítése. Magyarországon 1933-ban Eger elsők között kapta meg a gyógyfürdő engedélyt.

1968-ban a barokk belvárost védetté nyilvánították, s több más várostól eltérően ezáltal megkímélték a pusztulástól, s az oda nem illő modern épületek beépítésétől. 1978-ban a települést a helyi műemlékek védelme terén kifejtett kiváló munkájáért Hild-éremmel tüntették ki. A városvédő tevékenység elismerését jelenti, hogy az ICOMOS (Történelmi Városok és Falvak Nemzetközi Bizottsága) magyarországi székhelye Egerbe került.

Őszintén remélem, hogy e gyönyörű város története felkeltette a Kedves Olvasó figyelmét, s kívánom, ha ellátogat Egerbe, a történelmi hangulatú utcák, terek bebarangolása, a műemlékek megcsodálása nyújtson számára kellemes, maradandó élményt.

A tüzesvas-próba Magyarországon

Írta: Südi Gergely

A TDK Híradó 2006. októberi számában már röviden bemutatam a perdöntő bajvívás hazai vonatkozásait, most megkísérlem felvázolni a középkori Magyarországon szintén széles körben elterjedt istenítéleti fajta, a tüzesvas-próba (*iudicium/examen ferri candentis, prauda*) történetét, legfontosabb jellemzőit.

A tüzesvas-próbáról több korabeli forrás is megemlékezik: a nagyváradi káptalan előtt lezajlott 389 vaspróbáról részletes lajstromot olvashatunk a Várad Regestrumban, valamint Szent László és Kálmán törvénykönyvei is tartalmazznak rendelkezéseket ezen ordaliáról. A vaspróbáról a legkorábbi feljegyzés egy 1105 – 1116 között keletkezett oklevélben található, amely a nyitrai ispán és a pannonhalmi főapát birtokvitájáról tudósít („*a bíró Esztergom városába vaspróbát rendelt nekünk, hogy az Úr, az igazságos és pártatlan bíró az igazaknak igazságot nyilvánítson és a szent egyház ellenségeit leleplezze*”¹), ám nem kizárt, hogy már Szent István idején alkalmazták. Szent László uralkodásától kezdve a források a próba folyamatos alkalmazásának tanúi. A törvényhelyek mellett az esztergomi és a budai zsinat egy-egy határozata is foglalkozik vele. A XIII. század második felétől a források hallgatnak a vaspróbáról, mígnem a Fülöp fermói püspök, pápai követ által vezetett, 1279-es budai nemzeti zsinat 8. cikkében az egyháziakat eltiltották a próbákban való közreműködéstől. Ezt a döntést az 1215-ös IV. lateráni zsinat általános egyházi tilalma előzte meg. Némely történetírónk (Kitonich) mindenféle indokolás nélkül azonban a XIV. század elejére (1310) teszi a próbák magyarországi megszüntetését², míg Timon az Árpád-ház kihalása körüli időkre

datálja a tűzpróbák kiveszését a gyakorlatból.³

A tüzesvas-próbát széles ügykörben alkalmazták, polgári és büntető jellegű perekben egyaránt (a korszakban még nem vált el egymástól a két jogág, a polgári jog és a büntetőjog, így ez a kategorizálás csak visszamenőleges és megszorításokkal értelmezhető). Kerékgyártó Árpád statisztikája szerint⁴ a Várad Regestrum 306 ügydarabja szolgált adatot arra nézve, hogy milyen ügyben rendeltek el tüzesvas-próbát. A büntetőjog terrénumába tartozik a rablás, erőszakos tulajdonsértés (119 eset), a tolvajlás, csalás (104 eset), a gyilkosság, embercsonkítás (32 eset), a mérgezés, boszorkányság (11 eset) a leányrablás (5 eset) és végül a feleség házasságtörése (1 eset). 34 ügy a személyes szabadság kérdésében indult, státuspernek tekinthető. Vajda Gyula némileg máshogyan csoportosítja a Regestrum 389 bejegyzését.⁵ 364 peres ügyet számlál meg, amelyek közül 264 büntető, 100 pedig polgári jellegű peres eset. A 23 peren kívüli (tipikusan hiteles helyi tevékenységről számot adó – élőszóban tett végrendelet vagy ingók, ingatlanok elidegenítése) ügy mellett 2 esetben nem lehet kideríteni a bejegyzés okát. Habár a két ismertetett elemzés eltér egymásból (ami Várad Regestrum-kiadások eltérő és töredékes, homályos latin szövegén, illetve a felvett szempontok különbségén alapulhat), az mégis kiolvasható belőlük, hogy a domináló büntető jelegű perek mellett találhatunk sok olyan eseteket is (személyi állapot kérdése, birtokviták), amelyeket a mai polgári jog rendezne.

¹ Bónis – Degré – Varga: A magyar bírósági szervezet és perjog története. Zalaegerszeg. 1996. p. 79.

² Thót: Az istenítéletekről, különös tekintettel hazánkra. Bp. 1908. p. 26.

³ Timon: Magyar alkotmány- és jogtörténet. Bp. 1917. p. 470.

⁴ Kandra: A Várad Regestrum. Bp. 1898. p. 39.

⁵ Vajda: A Várad Regestrum. H. n., 1880. p. 14.

A vaspróbának csak az egyik peres fél volt Alávéthető (egyoldalú istenítélet). Nem deríthető ki, hogy az egyes esetekben melyik felet kötelezték a próbára; bizonytalan feltételezések szerint bűnügyekben az alperesnek, egyéb esetben pedig általában a felperesnek kellett végrehajtani a próbát. A peres társakat külön-külön kötelezték próbára, vagy – gyakrabban – egy közülük mindnyájuk nevében végezte a vaspróbát. A tüzesvas-próbára fogható alanyok köre – a Várad Regestrum tanúsága szerint – a korabeli társadalom szinte valamennyi rétegére kiterjedt. A tüzesvas-próbát személyesen kellett teljesíteni, de sokszor, különféle okok (agggkor, betegség) miatt helyettest lehetett állítani, vagy a próbát elhalasztották. Anya helyett a fia, nővér helyett a fivére, testvér helyett testvére állhatott ki a próbára. A felperes helyett általában embere állt ki mindenféle indoklás, korlátozás nélkül, míg papi személy soha nem végzett próbát, őt mindig tisztje képviselte.

A peres ügygel foglalkozó bíró közbenszóló vagy bizonyítási ítéletében jelölte meg a vaspróba helyét, amelyet Kálmán törvénye (I.22.) értelmében csak „*püspöki székhelyen és nagy prépostságokban, mint Pozsonyban és Nyitrán*”⁶ lehetett végrehajtani. Nagyvárad mellett feljegyzések tanúskodnak Aradon, Egerben, Esztergomban, Kalocsán és Óbudán végrehajtott vaspróbaokról is. A felek értesítése és a megjelenés határidejének kitűzése a poroszló feladata volt. Az 1100 körül tartott esztergomi zsinaton hozott egyik rendelkezés kimondja, hogy „*a próbákat éppen úgy, mint más napokon nagybőjtben [is] engedélyezzék, kivéve az olyan ügyet, ami vérontásra vonatkozik*”⁷. (A zsinati határozat azt is kijelenti, hogy „*aki vasat hordoz, azt [csak] a megjelölt helyen tegye*”). A próbán mindkét félnek meg kellett jelennie, ám próbára bocsátani csak egészséges, teljes erejében lévő embert lehetett; gyengeség, betegség esetén a próbát elhalasztották vagy

helyettest állítottak. Ha a próbára köteles fél nem jelent meg, (nyolc napos várakozási idő után) elmarasztalták, ellenkező esetben a próba elmaradt, és a másik felet marasztalták el.

A tüzesvas-próba szigorúan meghatározott lépésekből álló, ünnepélyes egyházi szertartás keretében ment végbe, templomban vagy annak előcsarnokában, cintermében hajtották végre, Szent László törvénye (I.28.) szerint három, hiteles tanú (egyházi nem lehetett) jelenlétében. („*Valahányszor vízzel vagy vassal való ítélettétel leszen, legyen ott három alkalmas tanú, hittel próbált emberek, a kik mind az ártatlannak ártatlanságát, mind pedig a vétkesnek vétkeit megbizonyítsák*.”⁸) A próba a vádlott kezének vászonba kötésével kezdődött, amelyet le is pecsételtek, nehogy a felkészülési idő alatt bűbajos szereket tudjon alkalmazni. A próbát háromnapos böjt előzte meg, mialatt a próbára bocsátott személy felügyelet alatt állt, imádkozott, több misén és gyónáson vett részt. Ha például a felkészülési idő alatt a próbára bocsátott valamit nem (kellően) vitt véghez, az elmarasztalásához vezetett (VR. 332.: Buhus áldozásakor „*az Úr testét a szájából a kezébe tevé és emiatt elmarasztalódék*”⁹). A vaspróba ezután, meghatározott formaságok között lezajló egyházi szertartás keretében ment végbe, amelynek első lépéseként a pap megáldotta a püspök által megszentelt, 1 – 3 fontos (1 – 1,5 kg) vasdarabot (hosszúka, henger alakú vasdarab vagy fogantyúval ellátott vaspálca) és a tüzet. Ezután a miseruha nélküli, ám egyházi öltözetet viselő pap az oltár elé helyezett vasdarabot fogóval a tűzbe tette és felizzította, miközben szentelt vízzel meghintette a lobogó tüzet. A vas felizzása alatt misét mondtak, amelynek során a vádlott megáldozott (átok kényszerítette, hogy ne járuljon az oltárhoz, ha a vád igaz). A pap ezután kereszttel, szentelt vízzel és a kíváncsiskodó néppel együtt, a hét bűnbánó zsoltár és a mindenszentek litániájának

⁶ Corpus Juris Hungarici (szerk.: Márkus) Bp. 1899. p. 103.

⁷ A magyar jogtörténet forrásai (szerk.: Mezey) Bp. 2002. p. 184.

⁸ Corpus Juris Hungarici. p. 59.

⁹ Kandra: i. m. p. 457.

mondása alatt az istenítélet helyére vonult, ahol odaérkezésük után utoljára faggatta és figyelmeztette a vádlottat. Miután a vádlott megesküdött, hogy semmiféle bűbájosság alatt nem áll, formaságok és előírt szavak kíséretében felemelte a vasat és 9 – 12 lépésre (8 – 10 méter távolságra¹⁰), az előre kijelölt helyre vitte. A próba lezajlása után újból vászonba tekerték a vádlott kezét, amit egyházi pecséttel lepecsételtek. (A pecsét feltörése, helyettesítése pervesztességet vont maga után; így járt Hegun, akinek „a kanonokok meg sem tekintették a kezét, miután a pecsétet ép voltában nem találták.”¹¹, VR. 146.)

Néhány nap elteltével a káptalan tagjai ünnepélyesen felbontották a vászon-göngyöleg, és eldöntötték a próba kimenetelét. A felet felmentették a vád alól, ha tisztázott (*mundatus*) vagy igazoltatott (*iustificatus*), elmarasztalták (*convictus, iudicatus*), ha a keze megégett (*combustus*). A próba eredményéről a poroszló értesítette az eljáró bírót. A próba elmaradt, ha a felperes elismerte vádjának alaptalanságát (elállás – V.R. 24.), illetve a vádlott vallomást tett, vagy ha a felek a vászon-göngyöleg levételéig kiegyeztek egymással.

¹⁰ A távolságot – a bűncselekmény súlyához mérten – egy földbe szúrt dorong segítségével mérték ki, kijelölve azt a kört, amelyben a vasat hordozni kellett. A kijelölt körön kívüli teknőbe a vasat nyugodtan kellett beletenni, enyhébb bűncselekmény gyanúja esetén a vasdarabot akárhogyan ki lehetett eresztetni a kezek közül.

¹¹ Kandra: i. m. p. 271.

Magyar történelem centenáriumi léptekkel

Írta: Csoór Dorothea

A magyar történelem legfontosabb eseményeiről, így az 1848-as forradalomról, vagy Szent István megkoronázásáról, évről évre megemlékezünk. Más eseményről, így például a honfoglalásról, ezer, vagy éppen ezeregyszázadik évfordulóján, ám akkor nagyszabású rendezvénysorozattal, a jeles eseménynek emléket állító építmények, emlékművek átadásával. A tavalyi év az 1956-os forradalomra emlékezés jegyében telt, az ötvenedik évfordulón az egész világ együtt emlékezett a nemzettel a magyar hősökre.

Az ötvenedik, századik, kétszázadik stb. évfordulóknak különleges jelentésük van. Érdemes elgondolkodni rajta, hogy mennyi minden változik meg száz esztendő alatt, és arról, vajon száz év múlva a 2007-es esztendő mely eseményéről fognak megemlékezni az utódok. A cikkben néhány olyan eseményre szeretném felhívni az olvasó figyelmét, amelynek száz-, kétszáz, háromszáz vagy éppen négyezredik évfordulója a 2007-es év.

400 éve történt...

Bocskai István fejedelem 1606. december 29-i halálát követően két előkelő, fiatal katona látszott esélyesnek az erdélyi trónra, a nagy múltú arisztokrata családból származó Homonnai Drugeth Bálint, és a fejedelmekkel rokon Báthory Gábor. A rendek azonban a tizenöt évig folyó háború után, amelyben jórészt a külső hatalmak irányították az eseményeket, végre saját kezükbe kívánták venni a sorsukat. Homonnai Drugeth Bálint megválasztása egyrésztől Bocskai végakarátának tudomásulvételét jelentette volna, másrésztől a török porta akaratának szentesítését: a török porta ugyanis hivatalosan őt fogadta el Bocskai utódjának. Báthory fejedelemsége esetén pedig félő volt, hogy a Báthory család örökletesen megszerzi az erdélyi fejedelmi címet.

Mind külső, mind belső befolyástól mentesen, Erdély saját jelöltjének Rákóczi Zsigmondot

tekintette. Ő 1605 óta kormányzóként tevékenykedett, ismerte a terület politikai és gazdasági viszonyait. Azon kevesek közé tartozott, akik köznemesi sorból emelkedtek arisztokratává, megalapozva a család későbbi hatalmas vagyonát. Ami a többi jelölttel szemben a hátrányának tűnt, végül előnyévé vált: semmilyen külső hatalom támogatásával nem rendelkezett, és éppen ez tette az erdélyiek szemében őt a legmegfelelőbbé a pozíció betöltésére.

Az erdélyi Országgyűlés 1607. február 11-én választotta meg Rákóczi Zsigmondot Erdély fejedelmévé. Megválasztása a viszonylagos függetlenségét visszanyerő fejedelemség első önálló lépése volt, melyet végül a Porta is jóváhagyott, a fejedelem tevékenységének szabad utat engedve, azzal a feltétellel, hogy háborút nem indíthat. Rákóczi Zsigmond végül 1608-ban mondott le Báthory Gábor javára az Erdélyi fejedelemségről.¹

300 éve történt...

1707 áprilisában az erdélyi rendek Országgyűlést tartottak Marosvásárhelyen. Az Országgyűlés kimondta, hogy Erdély elszakad a Habsburg-háztól, és uralkodójának II. Rákóczi Ferenc fejedelmet tekint, akit április 5-én beiktatott a fejedelmi székbe.² A fejedelem

¹ Barta Gábor (szerk.): Erdély rövid története.

Akadémiai Kiadó, Budapest, 1989. 268-270. oldal

² Benda Kálmán (szerk.): Magyarország történeti kronológiája II. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1982. 541. oldal.

Május 1-re hívta össze Rákóczi a híres ónodi Országgyűlést. Ez alkalommal kimondták a rendek, hogy a hadi költségek fedezésére kivetett kétmillió forint adóból a nemesség is részt vállal - deklarálva ezzel a közteherviselést (maga a fejedelem "köztereh"-nek nevezte), vagyis a rendek ideiglenesen lemondtak a nemesi szabadságuk egyik sarkalatos pontjáról. Még ennél is fontosabb volt, hogy az országgyűlés megfosztotta a Habsburg-házat a magyarországi tróntól, az ország igazgatását a fejedelemre, és a Szenátusra bízta. Ezt a lépést elsősorban külpolitikai okok indokolták: XIV. Lajos ugyanis mindaddig arra való hivatkozással utasította el a szövetséget a fejedelemmel, hogy nem vállalhat szövetséget egy szuverén uralkodó lázadó alattvalójának - végül azonban a szövetség a függetlenség kikiáltása ellenére is meghiúsult.

Az országgyűlés jóváhagyta, hogy a Hétszemélyes Tábla és a Királyi Tábla helyébe „törvénytévő táblát” szervezzenek, amely átvehette a legfőbb bírói fórum szerepét; valamint kimondták, hogy a hadi törvénykezés a fejedelmet, illetve a Szenátust illeti meg. Az országgyűlést egy véres közbiztonsági szűrés szakította meg: a Túróc megyei követek önző érdek követésével gyanúsították meg a fejedelmet. Rákóczi a vád miatt kilátásba helyezte a lemondását: *„Készebb vagyok megvonni magamat az ország egyik szegletében, mint hogy a várt köszönet helyett zsarnoknak mondjanak.”* Károlyi és Bercsényi felháborodásukban leszúrták a követeket.

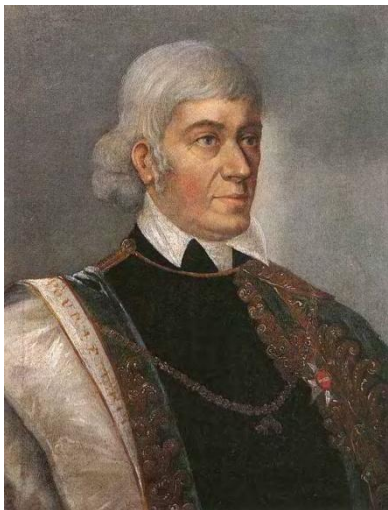
Orlay Petrich Soma: Az ónodi országgyűlés. A kép azt a jelenetet ábrázolja, amikor Károlyi és Bercsényi felkoncolja a két túróci követet, Rakovszky Menyhértet és Okolicsányi Kristófot.

1807. április 5-ére I. Ferenc Országgyűlést hívott össze Budára. A rendek felirattal kérték, hogy a király engedélyezze az 1791. évi rendszeres bizottsági munkálatok, köztük a Magyarország és a többi Habsburg ország kereskedelmi viszonyaival foglalkozó munkálat megtárgyalását (az 1791-es országgyűlésen elfogadott, és II. Lipót által szentesített törvények rendelkeztek arról, hogy a reformok kidolgozására kilenc bizottságot kell létrehozni, meghatározták az egyes bizottságok tagjait is). A király azonban leiratában kifejtette, hogy lehetetlennek tartja a Magyarország és az örökös tartományok közötti kereskedelmi kapcsolatok viszonyosságát - amivel elzárta az utat a magyar kezdeményezés elől. Decemberben a király szentesítette az elfogadott törvényeket: 12 ezer újonc sorozásának megajánlását; a nemesek elfogadták az 1802-ben elutasított adózást, azonban *„csak átmenetesen s a fennforgó rendkívüli pénzbonyadalmak eltávolítása s a hitelállapot megjavítása”* érdekében. A törvény elfogadása tehát egyfajta jövedelemadót léptetett életbe, amely a vállalkozásból származó tiszta (!) bevételnek az 1/6 részét jelentette, az ingó dolgok és a tőke részek teljes (!) értékének pedig az 1/100-ad részének megfizetését jelentette. Az országgyűlés országosan egységesítette a kereskedelmi mértékeket: ez a pozsonyi kereskedelmi mértékek általános használatát jelentette.³

A magyar nemzeti identitás és a tudományok szempontjából kiemelkedő jelentősége van, hogy hivatalosan törvénybe iktatták Nemzeti Múzeum megalapítását, amely Európában a harmadik ilyen jellegű építmény volt. A múzeum Széchényi Ferenc 1802-es gazdag adományából jöhetett létre. Az Országgyűlés továbbá közadakozásra szólította fel az ország lakosait. A felajánlások közül kiemelkedett az alapító Széchényi Ferenc feleségének, Festetics Juliannának értékes ásványgyűjteménye, amely a későbbi Természettudományi Múzeum alapjait vetette meg.

³ Röf= 55,8 cm, mérő, akó=54,3 liter, font=0,56 kg

1 807. február 10-én, Pozsonyban született meg Batthyány Lajos, Magyarország első felelős magyar kormányának miniszterelnöke.

100 éve történt...

Ferenc József 1907. január 9-én szentesítette a hazai ipar fejlesztéséről szóló törvénycikket. Az 1907. évi 3. törvénycikk meghatározta, hogy milyen állami kedvezményeket lehetett az iparvállalatok fejlesztésére juttatni. Szintén ebben az évben hagyja jóvá a király a „Lex Apponyit”, azaz az 1907. évi 27. törvénycikket, amely bevezette az ingyenes népoktatást, rendezte a nemzetiségi egyházak népiskolái tanítóinak fizetését, erre a célra államsegélyt is adott - a juttatások és a segély fő feltétele a magyar nyelv sikeres oktatása volt. A magyar nyelv fokozott tanítását is előírta: általánosan kitűzött célá vált, hogy a negyedik osztály után a tanulónak *„gondolatait magyarul előszóban és írásban ki kell tudnia fejezni*. A törvényt a nemzetiségi egyházak, és pártok tiltakozása ellenére léptették életbe.

Az 1904-es általános vasutassztrájk volt az előzménye az 1907. évi 49. törvénycikknek, amely a „Vasúti Szolgálati Rendtartásról” címmel lépett életbe, és a vasutasokat közalkalmazotti jogi státuszba léptette. A törvény azonban nem érintette a MÁV dolgozóinak nagy többségét, így a pályamunkások vasúti szolgák alacsonyabb beosztású altsztek munkások maradtak.

1 907. októberében megszavazták a gazdasági kiegyezést, amelynek tartalma gyakorlatilag megegyezett a korábbival.

1 907. október 10-e vörös csütörtök néven vált ismertté. A Magyar Szociáldemokrata Párt országos méretű, általános sztrájkot szervezett, követelve az általános választójogot. Az országban mintegy 200 ezren tüntettek, ebből 100 ezren Budapest környékén. A tömeg az általános választójogot követelő emlékiratát átadta Justh Gyulának a képviselőház elnökének. A megmozdulás ráébresztette a kortársakat, hogy a párt véleményt alkotni, és kifejezésre juttatni képes politikai erővé vált.

Remélem, hogy a fenti szemelvények Rszolgáltak némi újdonsággal, és rámutattak arra, hogy valóban érdemes néha elgondolkodni azon, milyen lehetett az élet egy-, két-, három-, vagy éppen négyszáz évvel ezelőtt.

Az obstrukció fajtái

Írta: Bathó Gábor

Ha az Országgyűlés és a parlamenti munka a mindennapi közbeszéd tárgyává válik, akkor ez azt jelenti, valami nincs rendben a Parlamenttel, hiszen az csendben is el tudná végezni a rá rótt feladatokat... A XIX. század utolsó negyedében és a múlt század elején nagyon sokat cikkeztek a folyóiratok a kormány, a kormánypárt és az ellenzék kibékíthetetlen ellentétéről, különösen akkor, ha az jól eladható teátrális formájában jelent meg. Ilyen volt a legtöbb esetben az obstrukció, azaz „a parlamentarizmus legnagyobb nyavalyája.”¹ Lássuk, hogyan jelent ez meg a mindennapi parlamenti életben!

A szakirodalom az obstrukciót többféle osztályozás szerint tárgyalja. Az egyik csoportosítást követve az obstrukciónak három fajtája van: az egyszerű, a technikai illetve az erőszakos. Az egyszerű obstrukció a legkézenfekvőbb forma volt, „a képviselői szólásszabadságból logikusan adódó lehetőség: az agyonbeszélés, a többórás beszédek tartása, felolvasások, szónoklatok, melyek ellehetetlenítették a kormányjavaslatok gyors átfuttatását a törvényhozáson, így közvetve akadályozták a kormányzati munkát.”² A jól szervezett, fegyelmezett parlamenti ellenzék tagjai folyamatosan szót kértek, hogy hozzászólásaikkal, felszólalásaikkal töltsék a ki a javaslat tárgyalására rendelkezésre álló időt. Némely képviselő az órákig tartó, semmitmondó szónoklatok mesterévé vált képviselősége során, konkrét

téma nélkül is képesek voltak négy-öt órás felszólalásokat véghezvinni.³

A technikai obstrukció lényegében a házszabályok adta keretek között, azok teljes kihasználásával zajlott. Ennek egy legszembeötlőbb példája a névszerinti szavazások kezdeményezése. A képviselőházi jegyzőkönyveket olvasva átsiklik az ember szeme ezeken a részekén, de amikor a névszerinti szavazások zajlottak, bizony sokszor órákra le kellett mondani az érdemi munkáról. Egy hat névszerinti szavazásból álló „obstrukciós csomag” segítségével nemhogy az adott javaslat feletti vitáig, de még a napirend elfogadásáig sem jutottak el. A technikai obstrukció fegyvertárába tartoznak a módosító, elnapoló indítványok, indítványok a határozatképesség megállapítására, mandátumigazolások, szabadságkérvények vagy a házszabály rendelkezéseinek értelmezése feletti vita, illetve a

szünetek vagy zárt ülések kezdeményezése. Mezey Barna idézi Siklóssy László véleményét a technikai obstrukcióról, miszerint az a képviselők kényelmességének következménye volt. „Mi sem természetesebb, hogy már az első agyonbeszélők rájöttek, hogy eredményesen csak úgy dolgozhatnak, ha kímélik önmagukat és minél lassabban beszélnek ... De bármily lassan beszéltek is az agyonbeszélők, ez a taktika igen fáradságos volt. Polónyi Géza tehát, bár jómagam könnyen ki tudott akár egy nyolcórás ülést is beszélni, meghonosította a technikai obstrukciót, amely a házszabályok alaki lehetőségeinek

¹ Mikszáth Kálmán 1896-ban elhangzott szavait idézi: Kerekes Zsuzsa: Parlamenti ábécé. Budapest, Osiris, 1999. 83. o.

² Mezey: id. mű. 310-311. o.

³ Ilyen volt, természetesen egyéb érdemeit el nem vitatva, Apponyi Albert gróf is.

kihasználásával ... pocskolta el az időt.”⁴ A fentiekből látszik, hogy a technikai obstrukció nem egy egyszerű agyonbeszélés, abban tér el az egyszerű obstrukciótól, hogy esetében szinte már művészi tökélytel véghezvitt lavírozásról van szó a házszabályok rendelkezései között, azok maradéktalan, szószerinti betartásával. Ha valakitől, akkor az írektől volt érdemes tanulniuk a magyar képviselőknek a technikai obstrukció mikéntjét. Az 1843-as év során az ír képviselők 44 alkalommal, 1877-78-ban pedig 170 esetben kértek név szerinti szavazást, Parnell, az ír obstrukció vezetője egy-maga ötszázszor szólalt fel.⁵ Fayer Gyula az ír obstrukció sikerét így kommentálta: „Talán lehet ebből azt az eredményt megállapítani, hogy közvetlen és tartós sikere csakis a nemzetre támaszkodó obstrukciónak lehet. Az ír obstrukciók egyenesen és nyíltan kijelentették, hogy mint idegenek, mint ellenségek folytatják küzdelmüket.”⁶ A nemzetre támaszkodó obstrukciónál érdemes utalnom az 1906-os horvát obstrukcióra, amikor is 1906. június 5-étől hat héten át megbénították a parlament munkáját a horvát képviselők, akik az ellen tiltakoztak, hogy a kormány erősíteni akarta a horvátországi vasút magyar jellegét. Ennek a nemzetiségi obstrukciónak az erejét növelte, hogy a horvát képviselők beszédeiket anyanyelvükön mondták el, és ehhez a háznak gondoskodnia kellett horvát tolmácsokról és gyorsírókról is. A beszédek lefordítása természetesen nagyon hosszú időt vett igénybe.

A harmadik változat az obstrukció esetén csoportosításában az erőszakos obstrukció. Vannak, akik ebben a kategóriában alcsoportokat képeznek aszerint, hogy előre megszervezett, céltudatos, szándékos erőszakra van szó, vagy indulati, túlfűtött érzelmek által kirobbantott dühkitörésekről. Szerintem főleg az ilyen különbségtétel, hiszen az erőszakos obstrukció esetében mindenképpen érzelmi túlfűtöttségről van szó, a képviselők végső elkese-redesükben, a kilátástalan helyzetük miatt folyamodhatnak ilyen komoly és durva eszközökhöz. Az erőszakos obstrukció tulajdonképpen az egyszerű bekiabálásokkal kezdődik, és az alábbi esetben csúcsosodott ki. A századfordulón az ellenzék az obstrukció eszközével élve kívánta a kormányzó Szabadelvű párt kormányzatát ellehetetleníteni. Ezért Tisza István erőszakos eszközökkel vitte véghez a házszabály módosítását 1904-ben. Ezt követően négy hétig szüneteltek a törvényhozási munkálatok. Ezalatt egy ellenzéki koalíció jött létre, s az ezen egység nagyon erősnek látszott, amikor december 13-án összeült ismét az Országgyűlés. Ám az

csak egy napig tarthatott, mert a feldühödött ellenzéki képviselők rongálással fejezték ki nemtetszésüket: betörték az ülésterem ablakait, a padokat összetörték, a kárpitot megrongálták. Egyes kárpitdarabokra még nevüket is ráírták.⁷ Az enyhébb típus rögzítése található az országgyűlési naplók zárójeleiben: felkiáltások, zaj, mozgás, lármák, ellenmondások, stb. A legjobb példa erre Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök

⁴ Siklóssy László: Az országgyűlési beszéd útja. Budapest, 1939. 535. o. Idézi: Mezey: id. mű. 334. o.

⁵ Ferenczy: id. mű. 75. o.

⁶ Fayer Gyula: Parlamenti dolgok. I. Budapest, 1908. 14. o.

⁷ Merényi László: Boldog békeidők ..., Gondolat, 1978, 59-60. o.

1903. június 30-án elhangzott programbeszéde, melyet a képviselőházi napló szerint 61-szer szakítottak meg név szerint is feljegyzett ellenzéki képviselők, és számtalanszor a bizonyos „hang” jobb- vagy balfelől, illetve magának a házelnöknek is 19-szer kellett a képviselők rendreutasítása céljából beleszólni a programbeszédbe.⁸ Minden időhúzás ellenére természetesen a kormánypártok a programot elfogadták.

Egy másik csoportosítása az obstrukció megjelenéseinek az, amikor aktív vagy passzív obstrukcióról beszélünk. Az aktív for-

ma jelenti a fent részletezett típusokat: a többórás beszédektől egészen az ülésterem szétveréséig. A passzív obstrukció pedig értelemszerűen távolmaradással, a parlament cselekményeiben való részt nem vétellel valósul meg.⁹

Ha a fenti leírásokon és csoportosításon elgondolkodunk, láthatjuk, hogy az obstrukció nem a dualizmuskorabeli parlament kizárólagos jellemzője, bizony megjelenik a mai magyar országgyűlési gyakorlatban is – hol erősebben, hol pedig egészen csendesen.

⁸ Képviselőházi Napló 1901-1906. XVII. kötet. 31-36. o.

⁹ Pölöskei Ferenc: A magyar parlamentarizmus a századfordulón. Budapest, História – MTA Történettudományi Intézet, 2001. 215. o.

Die kurze Geschichte der Moskauer Lomonossow Universität

von Nina Babinova

Die Moskauer Universität gilt zu Recht als die älteste Universität in Russland. Sie wurde 1755 gegründet. Die Begründung einer Universität in Moskau ist dank der Tätigkeit eines Universalgenies, des ersten russischen Akademiemitglieds Michail Vassiljevič Lomonossov (1711-1765) möglich geworden. 1940 wurde der Universität anlässlich des 185-jährigen Jubiläums der Name von M.V. Lomonossov verliehen.

A.S. Puschkin schrieb mit Recht über den Titanen des 18. Jahrhunderts in der Wissenschaft Russlands und der ganzen Welt: "Lomonossov ermaß alle Zweige der Aufklärung, indem er eine außergewöhnliche Willenskraft mit einer unübertroffenen Kraft des Verständnisses verband. Wissensdurst war die größte Leidenschaft dieser Seele voller Leidenschaften. Geschichtswissenschaftler, Rhetoriker, Mechaniker, Chemiker, Mineraloge, Maler und Dichter, er hat alles erlebt und hat in alles hineingegriffen..." In der Tätigkeit von M.V. Lomonossov spiegeln sich alle Macht, Schönheit und Lebensfähigkeit der russischen Wissenschaft wider, die in den Vordergrund der Weltwissenschaftskennntnis getreten sind, die Leistungen des Landes, dem es nach den Reformen von Peter I. gelungen ist, den Rückstand den Großmächten gegenüber aufzuholen und sich ihnen anzuschließen. M.V. Lomonossov legte viel Wert darauf, ein Hochschul-

bildungssystem in Russland zu schaffen. Noch 1724 wurde bei der Petersburger Akademie der Wissenschaften, die von Peter I. gegründet worden war, eine Universität und ein Gymna-

sium für die Ausbildung der Fachwissenschaftler in Russland gestiftet. Aber das Gymnasium und die akademische Universität waren leider dieser Aufgabe nicht gewachsen. Deswegen hat Lomonossov mehrmals die Frage über die Gründung einer Universität in Moskau aufgeworfen. Seine Vorschläge, die er in einem Brief an I.I. Schuvalov formuliert hatte, wurden dem Projekt der Moskauer Universität zu Grunde gelegt. I.I. Schuvalov, Günstling der Kaiserin Elisaveta Petrovna, nahm die Entwicklung der russischen Wissenschaft und Kultur unter seinen Schutz und half M.V. Lomonossov bei vielen seiner Vorhaben.

Nachdem sich Elisaveta Petrovna mit dem von I.I. Schuvalov vorgelegten Projekt bekannt gemacht hatte, unterzeichnete sie am 12. (dem 25. nach der neuen Zeitrechnung) Januar 1755 (am Tag der Heiligen Tatjana nach dem orthodoxen Kalender) den Erlass, die Moskauer Universität zu gründen. Die Universität wurde am Jahrestag der Krönung von Elisaveta Petrovna am 26. April (7. Mai) für zum Unterricht eröffnet erklärt. Seitdem werden an diesen Tagen traditionsgemäß studentische Feierlichkeiten veranstaltet, an die die jährliche wissenschaftliche Konferenz "Lomonos-ovskije Čtenija" ("Lomonossov-Lesungen") für Hochschullehrkräfte und die Konferenz der Jungwissenschaftler für Studenten.

Gemäß dem Projekt von M.V. Lomonossov wurden an der Universität drei Fakultäten gegründet: philosophische, juristische und medizinische. Alle Studenten haben ihr Studium an der philosophischen Fakultät angefangen, wo sie eine fundamentale Ausbildung in naturwissenschaftlichen und

geisteswissenschaftlichen Disziplinen bekamen. Das Studium konnte an der juristischen, medizinischen oder auch an der philosophischen Fakultät fortgesetzt werden. Im Vergleich zu den Universitäten Europas hatte die Moskauer Universität keine theologische Fakultät, was sich dadurch erklären lässt, dass es bei der russischen orthodoxen Kirche ein besonderes System für Ausbildung der Geistlichen gegeben hat. Die Professoren hielten die Vorlesungen nicht nur auf dem damals allgemein anerkannten Latein, sondern auch auf Russisch.

Die Moskauer Universität zeichnete sich durch demokratische Zusammensetzung von Studenten und Professoren aus. Diese Tatsache hat in großem Maße die Verbreitung von progressiven wissenschaftlichen und gesellschaftlichen Ideen unter den Studenten und Lehrkräften beeinflusst. Schon in der Präambel zum Stiftungserlass wurde darauf aufmerksam gemacht, dass die Universität "hauptsächlich für die generelle Ausbildung der nicht dem adeligen Stand angehörenden "Rasnočintsy" ("von verschiedenen Ständen Abstammende") geschaffen worden war". An der Universität konnten die Menschen aus verschiedenen Ständen mit Ausnahme von Leibeigenen immatrikuliert werden. M.W. Lomonossov wies auf das Beispiel von westeuropäischen Universitäten hin, wo dem Prinzip des Standesunterschieds Schluss gemacht wurde; "An der Universität wird der Student angesehen, der mehr gelernt hat; ist ohne Belang, wessen Sohn er ist". Während der zweiten Hälfte des XVIII. Jahrhunderts stammten nur drei Professoren, die an der Universität unterrichtet haben, aus den Adelligen. "Rasnočintsy" machten im XVIII. Jahrhundert auch die Mehrheit der Studenten aus. Die begabtesten Studenten wurden in ausländische Universitäten zur Fortbildung des Studiums geschickt, damit Kontakte und Beziehungen zur Weltwissenschaft aufrechterhalten wurden.

Die staatlichen Geldinvestitionen deckten nur zum Teil die Bedürfnisse der Universität, um so mehr, als es am Anfang

keine Studiengebühren gab, weiterhin wurden die unbemittelten Studenten davon befreit. Die Leitung der Universität musste

nach
zusätz-
liche
n
Geldq-
uelle
n
suche

n, die kommerzielle Tätigkeit eingeschlossen. Eine riesige finanzielle Hilfe haben die Mäzene geleistet.

Ein Jahr nach der Gründung der Universität hat die Universitätsbibliothek die ersten Leser aufgenommen. Mehr als 100 Jahre lang hat sie ihre Funktion als die einzige allgemein zugängliche Bibliothek in Moskau ausgeübt.

Bis 1804 wurde die Tätigkeit der Universität von dem "von oben bestätigten Projekt der Stiftung von der Moskauer Universität" geregelt. 1804 war das Statut der Universität angenommen. Der Universität wurde eine beachtliche Selbstverwaltung zuteil, der Universitätsrektor und die Dekane der Fakultäten wurden aus den Professoren der Universität gewählt. Der erste gewählte Universitätsrektor war Professor für Geschichte und russische Philologie H.A. Čebotarjov. Der Professorenrat klärte alle Fragen des Universitätslebens und erkannte die akademischen Grade zu. Die Bücher, die in der Druckerei der Universität mit Zustimmung des Professorenrats gedruckt wurden, unterlagen keiner Zensur. Man konnte an vier Fakultäten (oder Abteilungen, wie sie genannt wurden) studieren: Fakultät für Moral- und Politikwissenschaften, Fakultät für physikalische und mathematische Wissenschaften, Fakultät für medizinische Wissenschaften und Fakultät für philologische Wissenschaften. Das Studium dauerte 3 Jahre. Nach den Abschlussprüfungen wurde den besten Absolventen der Grad eines Kandidaten und allen anderen der Titel "ordentlicher Student" zuerkannt. Verschiedene Bildungs-

stufen wurden besser aufeinander abgestimmt. Laut dem Statut von 1804 leitete die Universität die Grund- und Hauptschulbildung in den zentralen Gouvernements von Russland.

Der Angriff der Napoleontruppen auf Russland 1812 hat bei den Studenten der Universität eine hohe patriotische Begeisterung ausgelöst. Während des Aufenthalts der Napoleonsoldaten in Moskau waren die Universitätsgebäude praktisch völlig verbrannt. Die Bibliothek, das Archiv, das Museum, die ganze Forschungsarsenal wurden vernichtet. Der Wiederaufbau der Universität wurde zur Aufgabe der ganzen russischen Gesellschaft. Wissenschaftliche Institute, Gelehrte, Privatpersonen übergaben der Universität Geld, Bücher, alte Schriften, naturwissenschaftliche Sammlungen, Geräte.

Alein für die Universitätsbibliothek gelang es 7,5 Tausend Bücher zu sammeln. Ungeachtet der schweren Lage der Universität fingen die Professoren und Studenten schon am 1. September 1813 den Unterricht an. Zu den Zwanzigerjahren des XIX. Jahrhunderts überstieg die Studentenzahl 500 Menschen.

Das Leben der Universität erreichte eine neue Entwicklungsstufe, nachdem die Leibeigenschaft abgeschafft worden war und Russland den Weg des Kapitalismus eingeschlagen hatte. Das Statut der Universität von 1863 spiegelte den Kurs der Regierung auf die Durchführung der Reformen wider, deren Ziel war, die Entwicklung des Landes zu beschleunigen.

Nach dem Statut 1863 hat die Zahl der Lehrveranstaltungen und Lehrkräfte zugenommen. Eine große Aufmerksamkeit schenkte man dem praktischen Unterricht, den Laborarbeiten und den Seminaren. Die Universität erhielt wieder ihr Recht, den Rektor und die Dekane zu wählen, das während der Regierungszeit von Nikolaj I.

praktisch abgeschafft worden war. An den vier Fakultäten - an der Geschichtswissenschaftlichen, Physikalisch-mathematischen, Juristischen und Medizinischen - studierten etwa 1500 Menschen.

Das Statut von 1863, das neue Möglichkeiten für die Entwicklung der russischen Aufklärung und Wissenschaft angeboten hatte, bestand erst bis 1884. Nachdem Zar Alexander II. 1881 von den Mitgliedern der Partei "Narodnaja Wolja" ("Volkswille") ermordet worden war, griff die Regierung die Selbstverwaltung der Universität wieder an und verschärfte die Kontrolle über die Lehrveranstaltungen. Ungeachtet dieser Tatsache erhielt sich die Universität als eines der Zentren der fortschrittlichen wissenschaftlichen Kenntnisse und des geistigen Lebens in Russland.

Die Studenten der Moskauer Universität standen in den ersten Reihen der Kämpfer für die Freiheit während der Revolution 1905 - 1907. Der Aufschwung der revolutionären Bewegung vor dem ersten Weltkrieg hat auch die Moskauer Universität angefasst. 1911 haben mehr als 130 Professoren und Dozenten die Universität verlassen, indem sie gegen die widerrechtliche Kündigung einer Anzahl von Professoren und die Verletzung des Selbstverwaltungsrechts der Universität protestierten. Unter ihnen waren Gelehrte von Weltruf: K.A. Timirjasev, P.N. Lebedjev, N.D. Selinskij, W.I. Vernadskij, u.a. Die Regierung antwortete darauf mit Exmatrikulation von mehr als Tausend Studenten, mit Verhaftungen und Verweisungen aus Moskau revolutionär gesinnter Studierender. Drastisch reduzierte sich die Zahl der Studenten wegen des ersten Weltkrieges, der 1914 angefangen hatte.

Der Wirbelwind der

Revolution, der über Russland 1917 raste, hinterließ eine widerspruchsvolle Spur im Schicksal der Universität. Einerseits hatte ihre komplette Demokratisierung stattgefunden. Die Studiengebühren wurden abgeschafft, die Studenten erhielten staatliche Stipendien. Seit 1919 wurde die Universität vom Staat finanziert.

Der große Vaterländische Krieg 1941-1945 war eine schwere Probe für unser Land. Im Oktober 1941 wurde die Universität evakuiert, zuerst nach Aschkhabad, und ab dem Sommer 1942 nach Swerdlowsk. Nach Moskau kehrte die Universität erst im Frühling 1943 zurück, obwohl die Lehrveranstaltungen für die in der Hauptstadt gebliebenen Studenten im Februar 1942 wiederaufgenommen wurden, nachdem die faschistischen Truppen bei Moskau geschlagen worden waren.

Darunter sind Vervollkommnung des Flugzeugbaus und Steuerung von Schiffen, Begründung der Theorie der Treffsicherheit der Artillerie und der Flächenschüsse, Gewährleistung von Signalen der genauen Zeit fürs ganze Land, Entdeckung der Sprengstoffe. Einen großen Beitrag zur Festigung der Gemütsstimmung in der Armee, zur Entlarvung des verbrecherischen Wesens des Faschismus, zur Propaganda der patriotischen Ideale haben die Geisteswissenschaftler geleistet. In den Dokumenten des Nürnberger und des Tokioer Prozesses über die Kriegsverbrecher spiegelten sich die Erarbeitungen der Juristen von MSU wider, zum Beispiel die These von der individuellen strafrechtlichen Verantwortung der ehemaligen faschistischen Führer.

Der Wiederaufbau nach dem Krieg und die weitere Entwicklung des Landes war ohne neuen Aufschwung der Universitätsausbildung unmöglich. Ende der 40-er -

Anfang der 50-er Jahre verbesserte sich beträchtlich die materielle Lage der Moskauer Universität. An den Lenin(Vorobjovy)bergen wurde ein riesiger Komplex von neuen Universitätsgebäuden errichtet. Am 1. September 1953 hat dort der Unterricht begonnen. Die Universitätsräume und -labors waren modern ausgerüstet. Das Budget der Universität war 5 mal so groß wie das vor dem Krieg.

Die Festigung der materiellen Basis, die ab Mitte der 50-er Jahre durchgeführten Maßnahmen zur Demokratisierung des politischen Lebens im Lande, der Ausbau der Kontakte zu anderen Staaten ermöglichten das Spektrum der Forschungsarbeit an der Universität wesentlich zu bereichern. Verschiedene spezialisierte Labors wurden geschaffen, darunter die Zwischenfakultätslabors, ein riesiges Wissenschaftliches Rechenzentrum wurde organisiert. An der MSU sind neue Fakultäten erschienen: Institut für orientalische Sprachen (seit 1972 Institut für Länder von Asien und Afrika), Fakultät für Psychologie, Fakultät für Rechenmathematik und Kybernetik, die erste im Land Fakultät für Bodenkunde. Die Gesamtzahl der Studenten des Direktstudiums ist von 13 Tausend 1953 bis auf 31 Tausend 2001 gewachsen.

Heutzutage ist die Moskauer Universität eines der führenden Zentren der russischen Bildung, Wissenschaft und Kultur. Erhöhung des Niveaus von Lehrkräften höchster Qualifikation, Suche nach Wahrheit, Orientierung an den humanistischen Idealen des Guten, der Gerechtigkeit und Freiheit wird heute als konsequentes Einhalten der besten Traditionen der Universität angesehen.

Im Juni 1992 hat die Moskauer Universität nach dem Erlass vom Präsidenten der

Russischen Föderation den Status einer selbstgesteuerten (autonomen) Lehranstalt bekommen.

Der Rat der Wissenschaftlichen Senate der MSU entscheidet laut dem Statut über strategische Fragen der Universitätstätigkeit, wählt den Rektor. Die Gesamtverwaltung der Universität übt der Wissenschaftliche Senat der MSU aus, dem der Rektor und Prorektoren, Dekane der Fakultäten und Direktoren der Institute, gewählte Lehrkräfte von von Fakultäten und Instituten (2-4 Personen je nach der Gesamtzahl der Mitarbeiter), ein Vertreter der Studenten und Doktoranden jeder Fakultät angehören; 5 Mitglieder des Wissenschaftlichen Senats werden aus dem Ingenieur- und Dienstpersonal der Universität gewählt.

Der Wissenschaftliche Senat der MSU entscheidet über die wichtigsten Fragen der wissenschaftlichen Tätigkeit und der Lehrtätigkeit, über die internationalen Beziehungen, bestätigt Struktur und Haushalt der Universität, verleiht den Professortitel, bestätigt Lehrstuhlleiter, setzt sich mit Plänen der sozialen und wirtschaftlichen Entwicklung der Universität auseinander. Die Sitzungen des Wissenschaftlichen Senats der MSU finden nicht seltener als einmal pro Monat statt.

Die MSU ist die größte klassische Universität der Russischen Föderation, ein besonders wichtiges Objekt der kulturellen Erbschaft die Völker von Russland. Sie bildet die Studenten in 27 Fachrichtungen und 57 Fachqualifikationen und die Doktoranden und Habilitanden in 168 wissenschaftlichen Fachrichtungen aus, die praktisch das ganze Spektrum der gegenwärtigen Universitätsausbildung ausmachen. Heutzutage studieren an der MSU mehr als 40 Tausend Studenten, Aspiranten, Habilitanden und Teilnehmer der Weiterbildungslehrgänge. Überdies lernen etwa 10 Tausend Schüler an Lehranstalten (Schulen, Kurse etc.) bei der MSU. Die wissenschaftliche

Tätigkeit und der Unterricht werden in Museen, speziellen Orten für lehrwissenschaftliche Praktika, in den Expeditionen, an Bord der Forschungsschiffe, in Weiterbildungszentren durchgeführt.

Die MSU ist das führende Wissenschaftszentrum des Landes, in dem große wissenschaftliche Schulen entstanden sind, wo Nobelpreis-, Leninpreisträger, Staatspreisträger der UdSSR und Russland gearbeitet haben und arbeiten. Von 18 russischen Nobelpreisträgern waren 11 die Absolventen oder Professoren der Moskauer Universität. 12 % aller Entdeckungen, die in der Sowjetunion registriert wurden, gehören den Gelehrten der MSU. Ihre Arbeit war mit 60 Leninpreisen und mit 120 Staatspreisen der UdSSR ausgezeichnet. In den letzten 10 Jahren wurden mehr als 40 Arbeiten der Gelehrten der MSU mit dem Staatspreis der Russischen Föderation ausgezeichnet. Allein in dem vor kurzem vom Präsidenten unterzeichneten Erlass sind 6 der mit dem Staatspreis ausgezeichneten Arbeiten von den Gelehrten der MSU gemacht worden.

Den Lehrprozess und die wissenschaftliche Tätigkeit an der MSU führt das einzigartige Team von Lehrkräften und Gelehrten durch. Das sind 2,5 Tausend von Doktoren der Wissenschaft (Dr.habil.) und fast 6 Tausend von Kandidaten der Wissenschaft (Dr.), etwa 1 Tausend Professoren und 2 Tausend Dozenten und Oberhochschullehrer. An der Moskauer Universität sind etwa 300 ordentliche und korrespondierende Akademienmitglieder der Russischen Akademie der Wissenschaften und der Wirtschaftsbranchenakademien tätig. An den

fundamentalen und angewandten Wissenschaftsforschungen der Uni-

versität nehmen 5 Tausend Wissenschaftler teil, die zurzeit ihre Forschungen im Rahmen der 310 Prioritätsrichtungen der Wissenschaft und der Programme durchführen.

Die MSU hat 27 Fakultäten, 15 Forschungsinstitute, 49 Museen, mehr als 350 Lehrstühle, Wissenschaftlichen Park, Botanischen Garten, Wissenschaftliche Bibliothek mit 9 Mio. Büchern, Verlag, Druckerei, Kulturzentrum, eine Internatschule, wo etwa 300 begabte Kinder von ganz Russland lernen.

Fürs Studium an der MSU ist die Verbindung von Lehr- und Wissenschaftsarbeit, eine fundamentale Vorbereitung in einem gewählten Wissensbereich mit einer engen Spezialisierung charakteristisch. Gewöhnlich wird die fundamentale Grundlage der Ausbildung in den ersten zwei - drei Studienjahren gelegt. Dann beginnt eine enge Spezialisierung.

Eine der wichtigsten Besonderheiten des Universitätsstudiums ist die Verbindung des Studiums mit der selbstständigen wissenschaftlichen Tätigkeit, deren Richtung die Studenten selbst wählen. Die Tätigkeit der Studenten neben den Seminaren und Spezialseminaren in verschiedenen wissenschaftlichen Zirkeln, wissenschaftlichen Gesellschaften, Teilnahme an den Studentenkongressen hilft ihnen die richtige Wahl zu treffen. Viele Arbeiten von Studenten werden in den wissenschaftlichen Zeitschriften und Sammelbänden veröffentlicht.

Die größte Universitätsbibliothek ist die Wissenschaftliche A.M. Gorkij-Bibliothek. Ihr Bücherbestand beträgt etwa 8 Mio. von Bänden, von denen mehr als 2 Mio. Bücher in Fremdsprachen sind. Die Bibliothek der MSU bedient etwa 55 Tausend Leser pro Jahr, die 5,5 Mio. Bücher entleihen.

Die internationalen Beziehungen der Moskauer Universität sind breit. Sie

gehört der Internationalen Vereinigung von Universitäten an, hat direkte Verträge über die Zusammenarbeit mit mehr als 60 ausländischen Zentren und Vereinigungen, Universitäten von Europa, den USA, Japan, China, anderen asiatischen Ländern, Australien, Lateinamerika, arabischen Staaten.

Seit 1946, als an der Universität die ersten Ausländischen Studenten erschienen, sind mehr als 11 Tausend hochqualifizierte Spezialisten für 150 Länder ausgebildet worden. Jedes Jahr studieren an der MSU mehr als 2 Tausend Studenten und Doktoranden aus vielen Staaten der Welt. Mehr als 400 Leute besuchen den Vorbereitungskurs für die Ausländer.

Zweieinhalb Jahrhunderte der Geschichte der ältesten Universität in Russland zeugen von einem riesigen Beitrag ihrer Zöglinge zur Entwicklung der allgemeinen menschlichen Ideale der Freiheit, des Humanismus, des Guten, des Schönen, des Wahren.

Das Essay ist nach dem Materialen der www.msu.ru vorbereitet.

S.O.S Szerelem!

Írta: Beke-Martos Judit

Mindazok, akik azt állítják, hogy a történelem állandóan ismétlődik és nincs változás, vajon mit szólnak ahhoz, hogy manapság olyan alapötletekből forgatnak sikerfilmeket, amelyek egy évszázaddal ezelőtt még fel sem merültek? Nyilvánvaló, hogy a családok között előre megkötött házassági megállapodások korában, amikor a férfiak bordélyházakba jártak, míg a nők házassági kötelességüknek eleget téve gyerekeket szültek, és boldogságuk felől senki sem érdeklődött, nem merült fel társkeresési probléma. A nők egyenjogúsági harcainak sikere és a szexuális forradalom sok mindent megváltoztatott, olyannyira, hogy ma, a XXI. század elején már az sem egyértelmű, hogy a kapcsolatokat tettekkel mely félnek kell kezdeményeznie. Erről a témáról megoszlanak a vélemények, de abban mindenki egyetért: látszik, hogy ez nem könnyű dolog. Ez a probléma adja az alapötletet az új magyar filmvígjátékhoz, az S.O.S Szerelem!-hez.

A főszereplő, Tihanyi Péter (*Csányi Sándor Rokonok*) egy társkeresési tanácsadó céget működtet férfiaknak. Szolgáltatásaikkal segítenek azoknak az ügyfeleknek, akik egyedül nem boldogulnak párkapcsolatok terén. A bonyodalmak egy elégedetlenkedő ügyfél felbukkanásakor kezdődik, aki szépen szólva is faragatlan. Az aranyláncos, rágógumit rágó, tetovált Nádori Tamás (*Fenyő Iván – Szabadság, szerelem*) nehéz eset, de a profi

társulat minden erejét beveti a siker érdekében, azaz hogy Tamás meghódíthassa szerelmét, a fiatal óvónőt, Veronikát (*Ulmann Mónika – Egy bolond százat csinál*). Természetesen ez itt csak az alapszituáció, míg a helyzetkomikumok ezután következnek, és a csavar a film legvégére marad. Ki kell emelni a főszereplő lányát, Bogikát alakító Varga Boglárkát, akit több mint ötven gyerek közül választottak ki, és akinek a karaktere plusz szintet visz a történetbe is.

Bár a forgatókönyv itt-ott szögletesre sikeredett és a színészi munka is annyiból hagy kívánnivalót, hogy sejtetni engedi a történet titkát – már az elején, mégis összességében egy nagyon kellemes, szórakoztató filmet hoztak létre az alkotók. A rendező, Sas Tamás jó érzékkel válogatott színészeket és helyszínt. A film fényképezése kiváló, az operatőr Miklauzic Márton szép munkát végzett és külön ki kell emelni a film zenéjét, ami Gulya Róbert alkotása és jelentős szerepet játszik a filmhez szükséges hangulat megteremtésében. Technikai szempontból nemzetközi színvonalú film lett, ami a magyar filmipar fejlődését mutatja.

A filmet Valentin-napi, február 14-i, bemutatóját követő héten 85 ezren látták. Nem is csoda, hiszen minden korosztálynak való, nagyszülőknek és fiataloknak egyaránt. A szereplők karakterek, a jellemkomikumok az egyéniségekből fakadnak, és azok sokszínűsége engedi, hogy mindenki megtalálja magát ebben a filmben. A csetlés-botlás, a humor szórakoztató és elgondolkodtató egyszerre, merthogy életszerű és valós, és ugyanígy megtörténhet bármikor, bárkivel; csak az a kérdés, hogy olyankor ki segít...?

A királynő

Írta: Beke-Martos Judit

1997. augusztus 31-én Diana hercegnő életét vesztette egy tragikus autóbalesetben, Párizsban. Az eset körülményei meglehetősen vitatottak és vitathatók voltak – és részben ma is azok. Az autó vezetője ittas volt. Diana élettársával, Dodi Al Fayeddel tartózkodott Párizsban, akitől – a hírek szerint – gyereket várt. Természetes, hogy felmerült a gondolat, hogy a baleset nem volt véletlen, hanem megrendelésre történt, azaz gyilkosság volt. A téma kényessége korlátozott számú sajtóterméket, illetve könyvet engedélyezett, filmes feldolgozásról pedig senki sem álmodott volna ilyen hamar.

Rendkívül ritka jelenség, hogy olyan nagyjátékfilmet forgatnak, amelynek a szereplői – többségében – még élnek. A királynő (*The Queen*) ilyen film, hiszen főszereplője II. Erzsébet, Anglia királynője, illetve Tony Blair, a brit munkáspárt miniszterelnöke. A szakmai körökben leginkább „kritikai elismeréssel” illetett alkotás óriási közönségsikert aratott, pedig forgatókönyve főként interjúkra, kutatásokra, megjelent irodalomra, beszélgetésekre támaszkodik, és egy pillanatra sem hagyja magát szenzációhajhász irányba eltéríteni. Egészen új perspektíva tárul a néző szeme elé. Szó sincs gyilkosságról, sem pedig államéletről. Egy elrejtett, eddig ismeretlen, titokzatos új világ nyílik meg, a brit királyi család magánélete és a politikával folytatott párbeszéde kap főszerepet ebben a filmben. A 97 perc végig vonzza és igényli a feszített figyelmet, egy pillanatra sem hagyja a nézőt elkalandozni, pedig időről-időre eredeti híradós bejátszások szakítják meg a film amúgy egységes képi világát.

Peter Morgan (*The last king of Scotland*) forgatókönyve mesteri. A párbeszédnek nem is lehetnének kifejezőbbek: az angol ridegségen éppen csak átszűrődik az emberiség, az érzelmek lassan a felszínre törnek és minden szereplő megérthető, szerethető hús-vér figurává elevenedik a vásznon. Elenged-

hetetlen volt a sikerhez a kiváló színészgárda összeállítása: a címszerepben Helen Mirren (*Gosford Park*), Tony Blair szerepében pedig Michael Sheen (*Laws of Attraction*) látható. A többi szereplő is angol és így talán nevük kevésbé ismert a magyar közönségnek, ez azonban nem csökkenti érdemüket, hiszen ez a film nagymértékben épít a színészi alakításokra. Különösen fontos a közelmúlt eseményeit megfilmesítő projektek esetében a hitelesség, így elismerés illeti a film díszlettervezőjét, Consolata Boyle-t (*The Lion in Winter*), illetve a smink- és hajfelelőst, Daniel Phillipset (*Arabian Nights*), akiknek sikerült a szereplőket tökéletes hasonmásokká alakítani.

Mégis minden szál mozgatója a film létrejötté szempontjából a rendező, Stephen Frears (*Mrs. Henderson bemutatja*). A Cambridge Egyetemen jogot végzett, de mára már a filmvilágban is veteránnak számító Frears korunk egyik legprovokatívabb angol rendezője. Nevéhez több, a szexualitást, rasszizmust, propagandát, maffiát és más hasonló témákat boncolgató alkotás fűződik, és a polgárpukkasztás sem áll messze tőle. Ennek fényében számára is valamelyest új korszakot nyitott *A királynő*, hiszen ez a film kifejezetten érzékkel kezeli a választott kényes témát. A szórakoztató nagyjátékfilm és a feltáró dokumentumfilm láthatatlan határán táncoló alkotás operatőri munkája kiváló, a rendező lassú vágású, relatív hosszú képsorokon hagyja színészeit kiteljesedni, engedi a mimikát és az idő hatását érvényesülni, ami egyedi ritmust kölcsönöz a filmnek. A metaforák gyönyörűek, közérthetőek és mindennek a mesebeli skót táj ad otthont. A királynő minden Anglia-kedvelőnek kötelező, míg érdeklődőknek ajánlott igényes, profi szakmai alkotás.

Andrea Chénier

Írta: Südi Gergely

A Magyar Állami Operaház Umberto Giordano 1896 márciusában bemutatott, négyfelvonásos sikerope-rájának február 17-i premierjével ünnepelte az opera nagyszerű műfajának 400. „születés-napját”, ugyanis négyszáz esztendeje, 1607. február 24-én került először színpadra az első igazi operának tartott zenemű, Monteverdi Orfeója. Az operai műfaj – „amelyben különböző művészeti ágak, a zene, a költészet, a színház, a képzőművészet egyesülnek” (Kertész Iván) – rajongójaként már régóta készülődtem a Giordano-mű megtekintésére, amire a premier-szereposztás második előadásán, február 21-én került sor.

Az 1789 és 1794 között játszódó Andrea Chénier (én ragaszkodnék az eredeti, olasz cím- és névadáshoz) cselekményének fő vonala egy szerelmi történet: a költő és Maddalena di Coigny tragikusan végződő kapcsolatának valóságos elemekkel átszőtt históriája, amelynek háttérét a francia forradalom adja.

Az Andrea Chénier a különösen dallamos Operák közé tartozik, amit szerintem még olyan nézők is élveznek, akik nem elkötelezettjei e műfajnak. Az Andrea Chénier sikerének kulcsa benne van Paul Henry Lang, a New York Herald Tribune egykori zenekritikusának megállapításában, amely szerint „Giordano énekhangkezelése, képzeletgazdag zenekara és színes szereplő- s tömegmozgatója eleven és valóságos” ebben a művében, amelyben „a hallgató feloldódik”. Valóban, a három főszereplő (Chénier: hőstenor, Maddalena: drámai szoprán, Gérard: hősbariton) magával ragadó áriái, együttesei és a forradalmi nép áradó kavalkádja, a csillogó zenekarral aláfestve mindent biztosítanak egy jó operaelőadáshoz. Véleményem szerint az operaházi produkció, amelyet Selmeczi

György hagyományos rendezésében állítottak színpadra, ilyen volt, bár egyáltalán nem vagyok hivatott a művészek megítélésére, így inkább néhány személyes meglátást, élményfoslányt emelnék ki.

Az első felvonás bájos zenéjét (pásztor-játék) jól kiegészítették a mesés szép roko-kó ruhák és díszletek (jelmez: Velich Rita, díszlet: Zeke Edit). Chénier híres „Improv-viso”-ját szépen tolmácsolta az est címsze-replője, Kiss B. Attila. A második felvonástól az opera színhelye a forradalmi Párizs. A harmadik felvonásban megérdemelten nagy taps tört ki Gérard (Fokanov Anatolij) mono-lógja („Nemico della patria?”) és Maddalena (Lukács Gyöngyi) áriája („La mamma morta”) után is; ám számomra a legmegindítóbb percek Madelon (Wiedemann Bernadett), a fiát feláldozó vak öregasszony jelenete szerezte. Szeretném kiemelni a – joghallgatók számára különösen figyelemre méltó – Forradalmi Törvényszék hatásos jelenetét „sikolyokkal, vérszomjas átkokkal, ordítózó, hadonászó tömeggel” (Lang), amely során halálra ítélik Andrea Chénier-t. A rövid utolsó felvonás is bővelkedik nagyszerű részletek-ben: Chénier áriája („Come un bel dì di maggio”) és a megkapó, grandiózus záróket-tős engem mindig lenyűgöz. A két főhős minden akadályt legyőző összetartozását kifejező szerelmi kettős magában hordozza az opera mondanivalóját: „amíg a világon létezik szerelem és szenvedély, addig nem diadal-maskodhat a halál” (Lukács Gyöngyi).

Mindezek tükrében boldogan ajánlom mindenkinek számára az Opera Andrea Chénier-előadását. Kesselyák Gergely kar-mester szavaival ez az opera azért íródott, hogy „jó énekesek jól énekelhessenek benne”, amit – hozzáteszem – a közönség szívvel-lélekkel átélhet, élvezhet.

IMPRESSZUM

Szerkesztette: Képesy Imre

Címlapterv: Balogh Boglárka

Tördelés és korrektúra: Képesy Imre

Munkatársak: Nina Babinova, Bathó Gábor, Beke-Martos Judit, Csoór Dorothea, Elek Péter, Kiss Bernadett, Lenkovics Judit, Südi Gergely